

Vergaderjaar 2006–2007

30 350

Wijziging van de Wet op het notarisambt en enige andere wetten in verband met de invoering van de mogelijkheid het ambt van notaris in dienstbetrekking uit te oefenen en het aanbrengen van enkele wijzigingen van technische aard (Wet notaris in dienstbetrekking)

E

NADER VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR JUSTITIE¹

Vastgesteld 3 april 2007

De memorie van antwoord geeft de commissie aanleiding tot het maken van de volgende nadere opmerkingen en het stellen van de volgende nadere vragen.

Algemeen

De leden van de fracties van **VVD**, **CDA** en **PvdA** hebben met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord. Zij hebben nog enkele vragen. De leden van de **CDA**-fractie hebben voornamelijk de indruk dat op basis van het gestelde in de memorie van antwoord vaststaat dat het wetsvoorstel een aantal fouten c.q. lacunes bevat die opgelost moet worden alvorens dat het hier aan de orde zijnde wetsvoorstel kracht van wet kan krijgen.

Te extensieve wetsduiding

Het is de leden van de **CDA**-fractie opgevallen dat de minister naar aanleiding van de gestelde vragen en opmerkingen weliswaar de desbetreffende problemen had onderkend, doch kennelijk gemeend heeft door nadere extensieve interpretatie van de relevante artikelen de gerezen problemen te kunnen oplossen. Dit laatste echter ten onrechte, aangezien naar de indruk van deze leden de door de minister gegeven uitleg van bepaalde wetsartikelen lijnrecht in strijd is met datgene wat de artikelen in hun bewoordingen aangeven. Wetsduiding vindt naar de indruk van deze leden daar zijn grenzen waar gepoogd wordt een uitleg aan wetsartikelen te geven die evident afwijkt van hetgeen het desbetreffende artikel inhoudt. Deze problematiek doet zich voor bij drie kwesties.

¹ Samenstelling:

Leden: Holdijk (SGP), Wagemakers (CDA), Witteveen (PvdA), De Wolff (GL), Van de Beeten (CDA), voorzitter, Broekers-Knol (VVD), G. J. de Graaf (VVD), Ruers (SP), Westerveld (PvdA), Engels (D66) en Franken (CDA).
Plv. leden: Schuurman (CU), Pruiksmas (CDA), Jurgens (PvdA), Minderman (GL), Dölle (CDA), Rosenthal (VVD), Biermans (VVD), Kox (SP), Tan (PvdA), Schuyter (D66) en Russell (CDA).

Artikel 2 lid 3 sub c

In het voorgestelde art. 2 lid 3 sub c is neergelegd dat er enkel sprake kan zijn van een notaris in dienstbetrekking indien de arbeidsovereenkomst wordt aangegaan met een rechtspersoon waarvan de aandeelhouders allen notaris zijn als bedoeld in het tweede lid onderdeel a. Dit sluit derhalve uit dat er sprake kan zijn van een notaris in dienstbetrekking bij

kantoren bestaande uit samenwerkingsverbanden tussen advocaten en notarissen die zijn georganiseerd in naamloze vennootschappen. Anders dan de minister suggereert is een en ander derhalve niet afhankelijk van de vraag hoe de zeggenschap in de desbetreffende naamloze vennootschap is vormgegeven. De minister deelt in dit verband mee dat de KNB doende is ten behoeve van de kantoren die als naamloze vennootschappen zijn georganiseerd, een model te ontwikkelen. Dit model zal echter nimmer de inhoud en strekking van de op zich duidelijke wettekst opzij kunnen zetten. Indien het derhalve wenselijk wordt geacht dat ook bij deze kantoren een notaris in dienstbetrekking werkzaam kan zijn, dan zal op het hier aan de orde zijnde onderdeel het wetsvoorstel aangepast moeten worden. Het heeft overigens deze leden verbaasd dat in het wetsvoorstel geen rekening is gehouden met het fenomeen dat advocaten en notarissen, georganiseerd in naamloze vennootschappen, met elkander samenwerken, nu zulks bij de grotere kantoren de laatste zes jaren eerder regel dan uitzondering is.

Artikel 7a lid 3

De leden van de CDA-fractie hebben voorts vragen gesteld over de bevoegdheid van een notaris indien hij door zijn werkgever is geschorst of op non-actief is gesteld, daar waar het wetsvoorstel op dit punt geen nadere regels bevat. Door de minister is daarop meegedeeld dat de KNB ten aanzien van de schorsing en de non-actiefstelling regels zal stellen in de verordening over het professioneel statuut, welke regels erop neer zouden komen dat, indien sprake is van een schorsing of op non-actiefstelling van een notaris in dienstbetrekking, er een waarnemer benoemd wordt. Ook deze achteraf bedachte oplossing voor het door deze leden eerder gesignaleerde probleem lijkt geen begaanbare weg. In art. 7a lid 3 is immers neergelegd dat de hier aan de orde zijnde verordening (alleen) regels zal bevatten die strekken tot het waarborgen van de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de notaris die het ambt in dienstbetrekking uitoefent. De hier aan de orde zijnde verordeningbevoegdheid is derhalve niet gecreëerd om regels te stellen ten aanzien van schorsing of op non-actiefstelling. Van meer betekenis is daarnaast het feit dat in art. 28 van het wetsvoorstel precies is aangegeven wanneer in de waarneming van het ambt van notaris wordt voorzien. De daar gegeven opsomming is limitatief, hetgeen met name blijkt uit de aanhef van lid 2 van art. 28, aanvangende met de woorden: «*Naast de gevallen genoemd in het eerste lid ...*» Deze leden stelden vast dat in het desbetreffende artikel niet is voorzien in de mogelijkheid een waarnemer te benoemen indien de notaris in dienstbetrekking, wat betreft zijn arbeidsverhouding, is geschorst of op non-actief is gesteld. Deze leden hebben in dit verband de indruk dat een zodanige arbeidsrechtelijke schorsing c.q. non-actiefstelling niet geacht kan worden begrepen te zijn onder de situatie omschreven in art. 28 lid 1 sub a, zijnde «*afwezigheid of verhindering van de notaris*».

Artikel 13a lid 4

Art. 13a lid 4 bevat onder meer de zinsnede dat de beëindiging van de arbeidsovereenkomst pas ingaat nadat de kamer van toezicht de ontvangst van de kennisgeving heeft bevestigd onder vermelding van het tijdstip waarop de bevoegdheid van de notaris het ambt uit te oefenen van rechtswege is opgeschort. Geconfronteerd met de problemen die dit gekozen stelsel ongetwijfeld met zich mee zou brengen, deelt de minister thans op pag. 7 memorie van antwoord mee dat met de voormelde zinsnede niet beoogd is de kamer van toezicht een zelfstandige bevoegdheid toe te kennen inzake het vaststellen van het einde van de arbeidsovereenkomst. De taak van de kamer van toezicht zou geen andere zijn dan dat zij het moment waarop de arbeidsovereenkomst is geëindigd verwerkt in het register zodat het voor externen kenbaar is dat de

bevoegdheid van de notaris is opgeschort. De minister stelt voorts dat de kamer van toezicht zich bij het vermelden van het tijdstip van de opschorting van de bevoegdheid houdt aan het tijdstip waarop de arbeidsovereenkomst op grond van het arbeidsrecht is beëindigd. Met een zodanig stelsel als thans door de minister uiteen gezet, kunnen deze leden gaarne instemmen, doch een en ander staat niet in het hiervoor geciteerde art. 13a lid 4. Daar immers staat onmiskenbaar dat de bevestiging van de ontvangst van de kennisgeving constitutief is voor het beëindigen van de arbeidsovereenkomst en/of dat eerst tot beëindiging van de arbeidsovereenkomst kan worden overgegaan nadat de kamer van toezicht de ontvangst van de kennisgeving heeft bevestigd. Beide varianten kunnen echter niet aan de orde zijn. Het desbetreffende artikel 13a lid 4 zal derhalve aangepast moeten worden.

Beëindiging dienstverband

De leden van de **CDA**-fractie hebben nog een nadere vraag. In art. 13a lid 1 is aangegeven dat de bevoegdheid van de notaris die door beëindiging van de arbeidsovereenkomst geen werkgever heeft, van rechtswege is opgeschort. In art 13a lid 3 is vervolgens aangegeven dat die opschorting eindigt zodra de desbetreffende notaris een arbeidsovereenkomst aangaat als bedoeld in art. 10a of als notaris wordt benoemd op basis van een ondernemingsplan. Wat gebeurt echter met de opschorting van de bevoegdheid indien de desbetreffende persoon ervoor zou kiezen geen ondernemingsplan in te dienen om als notaris benoemd te worden en evenmin aanstalten maakt om een nieuwe notaris te vinden waarmee hij of zij een arbeidsovereenkomst zou kunnen aangaan. Blijft dan die opschorting voor onbepaalde tijd doorlopen tot het moment waarop de desbetreffende persoon laat weten definitief niet langer als notaris werkzaam te willen zijn en/of bij zijn overlijden?

Uit de memorie van antwoord begrijpen de leden van de **VVD**-fractie dat wanneer een notaris in dienstbetrekking de arbeidsovereenkomst beëindigt of wanneer deze beëindigd wordt, de notaris in dienstbetrekking weliswaar (tijdelijk) als zodanig geschorst is, maar wél notaris blijft, omdat het een benoeming voor het leven betreft. Zodra betrokkene weer als notaris (in dienstbetrekking) aan de slag gaat, herleeft de bevoegdheid van betrokkene. Hoe is de situatie als betrokkene een buiten het notariaat gelegen werkkring aanvaardt, wellicht gedurende vele jaren? Kan hij zich dan desalniettemin als notaris presenteren? Wanneer betrokkene na verloop van tijd besluit het notariaat weer op te pakken, is hij dan automatisch bevoegd zich als notaris in dienstbetrekking op de arbeidsmarkt te presenteren?

In antwoord op de vraag wat rechtens is, wanneer een ontslagen notaris een acte passeert geeft de minister aan dat de acte in zo'n geval onbevoegd gepasseerd is en dus nietig en dat, indien als gevolg hiervan schade is ontstaan, de bewuste (voormalige) notaris hiervoor aansprakelijk gesteld kan worden. Tevens zal, naar het oordeel van de bewindsman, het kantoor waar deze notaris voorheen werkte «zien of herstel mogelijk is». Wat wordt nu precies met dit antwoord bedoeld, zo vragen de leden van de **PvdA**-fractie zich af. Is het pogen tot herstel te komen een rechtsplicht van het betreffende kantoor? Is, indien herstel niet mogelijk is en er inderdaad schade ontstaat door een naar achteraf blijkt onterechte schijn, naast de ontslagen notaris, ook het kantoor waar deze werkzaam was mede aansprakelijk? Zou een dergelijke eventualiteit, die zich – dat zij de minister toegegeven – niet heel vaak zal voordoen, geen onderdeel behoren uit te maken van de aansprakelijkheidsverzekering voor beroepsfouten van deze beroepsgroep? Zo ja, is de minister bereid dit aan de beroepsgroep kenbaar te maken en zo te bevorderen dat dergelijke arbeidsrechtelijk gerelateerde ongelukjes nimmer voor rekening komen van de afnemers van notariële diensten?

Voorts vragen de leden van de PvdA-fractie zich af wat rechtens is, indien de situatie waarnaar op pagina 7 van de memorie van antwoord wordt verwezen zich voordoet. Het ontslag op staande voet wordt nietig verklaard en het dienstverband is derhalve arbeidsrechtelijk niet verboden geweest. Wat betekent een dergelijke keten aan gebeurtenissen voor de rechtsgeldigheid van de akte die gepasseerd is na een – naar achteraf is komen vast te staan – nietig ontslag? Is deze dan alsnog rechtsgeldig? Hoe kunnen de betreffende belanghebbenden dit weten en op welke wijze kunnen wij hiermee rekening houden? Is het, kortom, mogelijk en zo ja hoe, te voorkomen dat de arbeidsrechtelijke rechtsonzekerheid die in zo'n situatie bestaat doorwerkt in, bijvoorbeeld, de rechtspraktijk van onroerend goed transacties?

Kenbaarheid

Op de vraag in het voorlopig verslag van de leden van de **VVD**-fractie of de notaris zich in het verkeer met de consument uitdrukkelijk als zodanig moet aanduiden, antwoordt de minister dat het niet relevant is voor de consument of de notaris het ambt als ondernemer dan wel in dienstbetrekking uitoefent. Is het echter niet juist uit een oogpunt van consumentenvoorlichting, onder meer met het oog op eventuele (werkgevers-) aansprakelijkheid en duidelijkheid aan de consument dat het protocol van de notaris in dienstbetrekking bij de werkgever blijft berusten mocht er een eind komen aan het dienstverband van de betrokken notaris, van belang dat de consument daarvan wél op de hoogte is?

Professioneel statuut Koninklijke Notariële Broederschap

Als de leden van de **VVD**-fractie het goed begrijpen, gaat de minister ervan uit dat enkele zeer relevante zaken die niet geregeld worden in het wetsvoorstel, zoals ambtshandelingen van de notaris in dienstbetrekking wanneer deze geschorst of op non-actief gesteld is door de werkgever, geregeld zullen worden door de KNB in het professioneel statuut. Om welke reden is niet gekozen voor een wettelijke regeling? Of zijn problemen als deze niet tijdig, bij het opstellen van het wetsvoorstel, voorzien?

Derdengeldenrekening

Wat betreft de eigen derdengeldenrekening van de notaris in dienstbetrekking antwoordt de minister op een vraag daarover van de **VVD**-fractie dat het niet voor de hand ligt dat de werkgever ten behoeve van de onderneming over die rekening beschikkingsbevoegd is. Bij het aangaan van de arbeidsovereenkomst kunnen afspraken gemaakt worden over het al dan niet gebruiken van een gezamenlijke rekening. Als de notaris in dienstbetrekking ervoor kiest een eigen derdengeldenrekening aan te houden en de notaris-werkgever wil dat niet, gaat dan de benoeming tot notaris in dienstbetrekking niet door of ligt dat buiten de macht van de notaris-werkgever? Indien om die reden de arbeidsovereenkomst als notaris in dienstbetrekking niet door zou gaan, kan de beoogde notaris in dienstbetrekking zich dan wenden tot de kamer van toezicht?

De leden van de commissie zien met belangstelling de reactie van de minister tegemoet.

De voorzitter van de commissie,
Van de Beeten

De griffier van de commissie,
Van Dooren